

Якщо з поважних причин курсант не був присутній на аудиторному занятті або не зовсім засвоїв цю тему, він легко може самостійно розібратися з рішенням завдання, використовуючи інтерактивні матеріали, створені викладачем і викладені на сайті дистанційного навчання.

Висновки. Моніторинг відвідувань курсантами сторінок сайту з дисциплін кафедри показує, що більшість курсантів активно використовують інновації в навчальному процесі, а результати виконання індивідуальних завдань, зафіксовані в електронному журналі, підтверджують гіпотезу про підвищення рівня засвоєння матеріалу курсантом, якщо викладач надав повне інформаційне забезпечення дисципліни в інтерактивному форматі і методично обгрунтував поєднання аудиторної, індивідуальної та самостійної роботи курсанта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравцова Л.В., Зайцева Т.В., Камінська Н.Г. Аналіз ефективності системи дистанційного навчання в процесі перевірки компетенцій // Інформаційні технології в освіті: [зб. наук. праць / ред. О.В. Співаковський]. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2017. – Вип. 32. - С. 74-85.

2. Кравцова Л.В., Камінська Н.Г. Реализация компетентностного подхода при изучении информатики (MS Excel) 2017: учебник для курсантов и студентов морских учебных заведений // - Херсон : ХГМА, 2017 – 324с.

БЕЗПЕКА І ОХОРОНА ПРАЦІ НА СУДНІ: ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Кравцова Л.В., Камаєв О.Ю.
Херсонська державна морська академія
(Україна)

Вступ. Сучасний ринок праці висуває жорсткі умови до рівня компетентності претендентів на заняття тій чи іншої просади у будь-якій галузі. Професійна підготовка фахівця повинна забезпечити його конкурентоспроможність, здібність виконувати складні завдання, докладаючи до цього фундаментальні знання, розуміння проблеми та її власне бачення, засноване на досвіді спеціалістів. Особливо це стосується фахівців морської галузі, а саме, тих хто працює безпосередньо на судні. Тут вимоги до компетентності пред'являються вже на міжнародному рівні. Тому навчальний заклад, який взяв на себе відповідальність за підготовку судноводіїв, суднових механіків, інших діючих моряків, повинен у повній мірі забезпечити якісну підготовку плавскладу для роботи у будь-яких складних умовах.

Компетентнісний підхід до підготовки плавскладу є запорукою професійності випускника такого навчального закладу як Херсонська державна морська академія (ХДМА), яка змогла забезпечити своїм курсантам високий рівень підготовки, що відповідає міжнародним стандартам. Однією з обов'язкових дисциплін, включених до навчального плану курсанта ХДМА, є дисципліна «Основи охорони праці». За цією короткою назвою стоїть безпека, а часом і життя як моряка і екіпажу, так і самого судна. Незнання законів і правил техніки безпеки, невиконання вимог трудового законодавства в умовах роботи на морському транспорті може привести до важких наслідків не тільки для самого моряка, але і для всієї команди і судна.

Основна частина. Херсонська державна морська академія, яка заснована в 1834 році як навчальний заклад з підготовки фахівців морського профілю, пройшла шлях від училища торгового мореплавання до морської Академії, відомої як в Україні, так і далеко за її межами. Такий популярності Академія досягла завдяки тому, що змогла забезпечити своїм випускникам високий рівень підготовки. Морські офіцери з дипломом Академії виконують найскладніші завдання, пов'язані з професійною діяльністю. Одним з таких завдань є забезпечення безпеки судна та членів екіпажу, профілактика і попередження аварій і небезпек, які можуть виникнути в процесі виконання робіт або поза робочим часом на судні. Однак, незважаючи на велику увагу, яка приділяється цим проблемам, травматизм, викликаний порушенням техніки безпеки, залишається на неприпустимо високому рівні. Статистика морських перевезень свідчить про те, що кількість суден міжнародного флоту щорічно зростає, в зв'язку з чим завантаження більшості районів плавання постійно збільшується, тим самим збільшуючи ризик небезпеки плавання. Фахівці, що аналізують аварії суден і випадків травматизму на суднах, вказують на недостатню підготовленість плавскладу до забезпечення абсолютної безпеки як екіпажів, так і самих суден. Однак слід зауважити, що технічне вдосконалення суден міжнародного флоту і впровадження наукових методів організації праці дійсно привело до істотного скорочення випадків травматизму плавскладу під час рейсу. Особливо це стосується персоналу, який обслуговує машинне відділення судна. Питаннями організації охорони праці на судні і в навколишніх водах займалися фахівці різних напрямків - капітани, суднові механіки, лікарі, метеорологи. Їх досвід дозволив висунути обґрунтовані вимоги до технічних і санітарних норм проектування суден, суднового обладнання, умов проживання і роботи екіпажу на судні, що допомогло у вирішенні багатьох проблем в системі безпеки праці на морі.

Досвід викладання дисципліни «Основи охорони праці» в ХДМА дозволив систематизувати проблеми, які найбільш часто зустрічаються в цій сфері, акцентувати увагу курсантів на важливих питаннях, розробити власну методику викладання, яка дозволяє істотно підвищити знання, вміння і навички наших випускників, більш якісно підготувати їх до виконання професійних обов'язків на судні. Головним завданням охорони праці на судні є профілактика попередження аварій і нещасних випадків, які можуть виникнути в процесі виконання робіт.

У ХДМА навчаються різні категорії курсантів і студентів. На стаціонарній формі навчання – це курсанти класичної форми навчання, вчорашні школярі, які мають найвіддаленіше уявлення про реалії життя і роботи на судні. Інша категорія курсантів академії – це ті курсанти, які навчаються за так званою скороченою програмою, маючи дипломи молодших спеціалістів, які вони отримали по закінченні морського коледжу. Ці курсанти побували на плавальній практиці, вони не з чуток знають, що значить нести вахту, працювати в команді, як вибудовувати взаємини на судні, як вести себе в складних ситуаціях, наприклад, під час шторму. У них вже є певний досвід, як позитивний, так і негативний, який, зрозуміло, теж буває дуже корисним. І нарешті, третя категорія - це студенти заочної форми навчання. Як правило, це моряки зі стажем, у послужний список яких входять рейси в різних суднових компаніях, у всіх морях і океанах, в складних погодних умовах. Ці моряки володіють безцінним особистим досвідом, акумулюючи який, можна створити унікальну методику викладання дисциплін. Саме вони можуть підтвердити необхідність дотримання правил техніки безпеки для збереження життя, здоров'я і працездатності екіпажу судна, поділитися спостереженнями, рекомендаціями, допомагають зробити курс більш живим, цікавим, аби уникнути сухого викладу переліку вимог щодо забезпечення охорони праці на судні.

Обраний академією курс на впровадження компетентнісного підходу до підготовки плавскладу, конкурентоспроможного на світовому ринку праці, орієнтує викладача на створення нових методик викладання дисциплін, що дозволяють курсантам не просто отримувати знання в певній галузі, а й використовувати ці знання на практиці. Тим більше це

актуально для курсантів нашої академії, так як їх практика проходить безпосередньо на судах різних компаній. Таким чином, хоча курс «Основи охорони праці» міг бути створений на основі великого обсягу наявної літератури і посібників схожої тематики, але тільки практичний досвід моряків дозволяє правильно сформувати структуру курсу, наповнити курс живим матеріалом, що мотивує курсанта до вивчення цієї дисципліни, розставити акценти при викладі тієї чи іншої теми.

Перша ж зустріч з аудиторією повинна максимально підготувати курсантів на серйозне відношення до дисципліни «Основи охорони праці». Тому викладач починає першу лекцію реальними прикладами порушення техніки безпеки на судні, про які він знає безпосередньо від діючих моряків, з якими щільно спілкується на заняттях заочної форми навчання. Також доцільно навести статистику нещасних випадків серед моряків. Насправді, ця статистика шокує. Імовірність отримання важкої травми на судні в сотні, тисячі разів більше, ніж ймовірність отримання травми в будь-якій іншій обстановці.

Наведемо приклади такої мотивації.

Кадет, другий рейс в море. Під час ранкового шиккування послизнувся на палубі, незважаючи на наявність захисного взуття. Від удару спиною об палубу була пошкоджена лопаткова кістка. Результат: на три місяці був відсторонений від звичайної роботи кадета.

У цій ситуації, в принципі, зрозуміло, що позначилася відсутність досвіду. Однак набувати досвіду на власних помилках – не найкращий варіант.

Інший приклад. Старший помічник капітана, трудовий стаж у морі не менше 25 років. Під час заміни лампочки стельового плафону в своїй каюті зістрибнув з табуретки (висота 40-50 см.) на підлогу. Так як він був не в спеціальному взутті, то в результаті удару ноги об сталеву палубу, кістка в п'яті була роздроблена. Результат: на півроку був відсторонений від усіх видів робіт за хворобою. По закінченні трьох років спостерігається помітна кульгавість.

Здавалося б, досвідчений моряк, з великим стажем роботи на судні. Найменша безпечність, порушення техніки безпеки - і травма із великими наслідками.

Ще один характерний приклад. На жаль, нерідкі випадки, коли моряки роботу на судні отримують в обхід повноцінного навчання, маючи на руках всі необхідні документи, але не маючи того рівня теоретичних знань, які могли б уберегти від помилок. Так, матрос під час виконання палубних робіт отримав травму очей від сонячних відображень від поверхні води, так як не використав захисні окуляри. Як результат, пошкоджена сітківка ока. Зароблені гроші пішли на відновлення зору. У цьому випадку ми бачимо не тільки нехтування основними правилами техніки безпеки, а й елементарне незнання цих правил.

Приклади, наведені викладачем на першій лекції, відразу привертають увагу курсантів, викликають у них бажання обговорити з викладачем аналогічні ситуації. На цьому етапі як ніколи важлива роль викладача як координатора процесу навчання. Авторські матеріали з дисципліни курсант прочитає безпосередньо на сайті дистанційного навчання, використовуючи особистий доступ до матеріалів в якості слухача курсу. Викладач же на лекції акцентує увагу курсантів на найбільш важливих моментах теми, пояснює, як правильно користуватися матеріалами, які форми контролю передбачені планом.

Методично обґрунтовано наведення прикладів реальної роботи на судні фактично при викладанні кожної теми. За час роботи з курсантами за скороченою програмою навчання і студентами-заочниками, спілкування з діючими моряками у викладача накопичився певний «банк даних» найбільш небезпечних дій і видів діяльності на судні, який дозволив систематизувати різні випадки з порушення техніки безпеки.

При викладі кожної теми курсу методично правильним є такий підхід, коли вивчення матеріалу супроводжується оцінкою негативного досвіду виконання окремих видів робіт на судні. Зокрема, перед виконанням тієї чи іншої роботи офіцер зобов'язаний оцінити рівень безпеки її виконання, ризики, пов'язані з небезпекою для життя і здоров'я, забезпечення страховки з боку інших членів екіпажу. Тут очевидна роль прикладів, що дозволяють наочно оцінити ступінь ризику при виконанні робіт або під час відпочинку на судні.

Курс «Основи охорони праці» націлений на формування у курсанта системи знань, умінь і навичок щодо збереження життя і здоров'я членів екіпажу, забезпечення нормальних умов праці і відпочинку для людей, які виконують складну роботу, перебуваючи кілька місяців на борту судна. Основна мета курсу - попередити порушення техніки безпеки, озброїти курсанта, особливо перед проходженням практики, необхідними знаннями, допомогти йому адаптуватися в незвичній для нього обстановці. Використання цих знань в реальних умовах рейсу дозволить не допустити помилок, наслідки яких важко переоцінити.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колегаєв М.А., Іванов Б.Н., Басанець Н.Г. Безпека життєдіяльності та виживання на морі: навчальний посібник. – Одеса: Одеська національна морська академія, 2011. – 353с.
2. Латухов С. В., Никитин В. А., Соколов М. О. Безопасность жизнедеятельности. Охрана труда на морском транспорте : монография / Под общей редакцией В. М. Ушакова – Спб : Международная академия наук экологии, безопасности человека и природы, 2011. – 276 с.

МЕТОДОЛОГІЯ SCORM ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ КУРСАНТІВ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE

Кравцова Л.В., Пуляєва Г.В.
Херсонська державна морська академія
(Україна)

Вступ. Швидкий розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій в галузі навчання сприяє створенню ефективних електронних навчальних курсів, які є основними елементами дистанційного навчання. Такі елементи як тести, тренажери, семінари, анкетування, лекції та інші широко використовуються на заняттях для підтримки навчального процесу, а також для організації індивідуальної траєкторії навчання. Метою даної роботи є розробка електронного навчального курсу з дисципліни «Information technology» на базі стандарту SCORM, який розміщено на сайті дистанційного навчання в середовищі MOODLE Херсонської державної морської академії. Створення електронних курсів з використанням стандарту SCORM є актуальним не тільки на даний час, а й в перспективі, так як новий підхід до застосування різних методичних прийомів і інструментів, що забезпечують інтерактивність курсів, суттєво впливає на ефективність навчального процесу.

Основна частина. З 2014 року в Херсонській державній морській академії (ХДМА) було розпочато дослідно-експериментальну роботу з впровадження компетентнісного підходу при підготовці фахівців морської галузі. Проведення експерименту потребувало від педагогічного колективу академії нового бачення системи освіти, що, в свою чергу, викликало необхідність створення нових умов навчання, нових форм представлення навчального матеріалу, методик роботи з новими засобами навчання та управління самостійною пізнавальною діяльністю, які і повинні стати основою впровадження нових освітніх технологій. Тому перед кафедрою інформаційних технологій, комп'ютерних систем і мереж (ІТКСМ) ХДМА було поставлено задачу створення сайту дистанційного навчання, який буде відповідати потребам в інформаційному забезпеченні навчального процесу саме Херсонської морської академії. Аналіз досвіду провідних вищих навчальних закладів привів до висновків про доцільність створення сайту дистанційного навчання (СДН) ХДМА на платформі MOODLE. Було розроблено структуру сторінок сайту, з урахуванням специфіки